

Sygn. akt I ACa 1283/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jerzy Geisler
Sędziowie:	SA Piotr Górecki SA Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga (spr.)
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Sylwia Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 16 grudnia 2014 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) w (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L.

przeciwko **Skarbowi Państwa - Nadleśniczemu (...)**S.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 16 września 2014 r., sygn. akt I C 552/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 o tyle tylko, że odsetki ustawowe od zasądzonej w nim kwoty zasądza od 14 maja 2011 roku do dnia zapłaty;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSA M. Mazurkiewicz-Talaga SSA J. Geisler SSA P. Górecki

Sygn. akt I ACa 1283/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 18 września 2012 r. powódka (...) w (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. wniosła o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - Nadleśniczego Nadleśnictwa S. kwoty 142.800 zł tytułem

odszkodowania za szkody łowieckie wyrządzone przez zwierzynę łowną w uprawie trawy rolowanej wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 maja 2010 r. i o obciążenie pozwanego kosztami postępowania według norm przepisanych.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa i uznał powództwo co do kwoty 58.140 zł, w pozostałym zakresie wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

Pismem procesowym z dnia 19 grudnia 2012 r. strona powodowa sprecyzowała termin wymagalności ustawowych odsetek odnośnie sumy dochodzonego odszkodowania, określając go na dzień 14 maja 2011 r.

Wyrokiem częściowym z dnia 6 lutego 2013 r. sygn. akt I C 552/12 Sąd Okręgowy w Zielonej Górze zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 58.140 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 31 października 2012 r. do dnia zapłaty. Jednocześnie orzeczeniu temu został nadany rygor natychmiastowej wykonalności.

Wyrokiem z dnia 16 września 2014 r. sygn. akt I C 552/12 Sąd Okręgowy w Zielonej Górze w punkcie 1. zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 517,72 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 maja 2011 r. do dnia 31 października 2012r.; w punkcie 2. w pozostałym zakresie powództwo oddalił i orzekł o kosztach postępowania w punkcie 3. stosunkowo rozdzielając je między stronami i z tego tytułu zasądzając od pozwanego na rzecz powódki kwotę 3.443,29 zł.

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Powódka jest jednym z wiodących producentów trawy rolowanej i prowadzi działalność gospodarczą w tym zakresie od 1996 r. Prowadzi uprawę trawnika rolowanego (darni) na powierzchni ogółem 65,00 ha w miejscowości L.. Uprawa znajduje się na terenie obwodu łowieckiego nr (...) na którym Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe prowadzi Ośrodek (...). Ośrodek ten położony jest w granicach administrowania Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Z., Nadleśnictwa S. i stanowi jednostkę organizacyjną Nadleśnictwa S..

Uprawa trawników rolowanych (darni) prowadzona na gruntach ornych nie jest uprawą wieloletnią. Cykl produkcyjny trawnika na gruncie przepuszczalnym (od siewu nasion do zbioru darni) przeciętnie wynosi około 12 miesięcy (czasami nawet 8-7 miesięcy). W tym okresie przeprowadza się szereg zabiegów paratotechnicznych w celu wyprodukowania darni dobrej jakości (przydatnej do sprzedaży). Jest to uprawa wyskospecjalistyczna, nietypowa (2-3 letnia), bowiem plon jest gotowy do zbioru przez okres około 2 lat (zależnie od zbytu), czego nie da się przyrównać do tradycyjnej uprawy rolnej, takiej jak: zboże, kukurydza, czy ziemniaki. Ponadto zbiór plonu odbywa się jednorazowo, po czym zachodzi likwidacja uprawy.

Pismem z dnia 14 września 2010 r. powódka poinformowała Nadleśnictwo S. o wystąpieniu w dniach 13 i 14 września 2010 r. szkód w uprawie trawnika rolowanego na działce nr (...) we wsi L. spowodowanych przez zwierzynę leśną - dziki i jelenie. Kolejnym pismem z dnia 24 września 2010 r. powódka poinformowała Nadleśnictwo S. o wystąpieniu kolejnych szkód w uprawie na działce nr (...) spowodowanych przez dziki. Jednocześnie powódka zwróciła uwagę, że ogrodzenie działki jest w złym stanie i nie zabezpiecza przed powstawaniem kolejnych szkód. W odpowiedzi na powyższe pismo Nadleśniczy Nadleśnictwa S. pismem z dnia 28 września 2010 r. nr (...) (...) poinformował, że leśniczy ds. łowieckich dokonał przeglądu ogrodzenia uprawy pod kątem jego uszkodzeń, zaś naprawy ogrodzenia dokonano w dniu 20 września 2010 r. Ponadto Nadleśniczy poinformował, że leśniczy ds. łowieckich w nocy z 19 na 20 września 2010 r. odstrzelił na terenie uprawy dzika, co było reakcją na zgłoszenie telefoniczne wykonane przez prezesa powodowej spółki (...). Nadleśniczy poinformował, że wszystkie odstrzały dzików będą realizowane na terenach upraw trawników rolowanych w celu ograniczenia dalszych szkód w uprawie trawnika rolowanego na działce nr (...) we wsi L. oraz o uszkodzeniu ogrodzenia tej uprawy.

Następnie pismem z dnia 6 października 2010 r. powodowa spółka zawiadomiła Nadleśniczego Nadleśnictwa S. o szkodach wyrządzonych w uprawie trawnika rolowanego na działkach ogrodzonych o numerach (...) i zwróciła się o wyznaczenie terminu szacowania tych szkód. W odpowiedzi, Nadleśniczy Nadleśnictwa S., pismem z dnia 8

października 2010 r. nr (...) (...) poinformował spółkę, że szacowanie szkód odbędzie się w dniu 12 października 2010 r.

W dniu 12 października 2010 roku dokonano oględzin uszkodzonej uprawy w obecności Nadleśniczego D. C., rzeczoznawcy T. M. oraz przedstawicieli powódki. Z czynności oględzin spisano protokół oględzin szkody w uprawach rolnych z dnia 12 października 2010 r. W protokole ustalono rodzaj uprawy jako trawę rolowaną w wieku 18 miesięcy. Stwierdzono również, że darń była gotowa do sprzedaży. Wówczas rzeczoznawca zmierzył tylko jedną część uszkodzonej uprawy na powierzchni 1,93 ha. Natomiast ze względu na ciągle postępowanie szkód wspólnie uzgodniono, że ostatecznie szacowanie szkód nastąpi wiosną 2011 r.

Pismem z dnia 21 marca 2011 r. powódka poinformowała pozwanego o powstaniu, wiosną 2011 r., kolejnych spowodowanych przez dziki szkód w uprawie na działce (...). Następnie strona powodowa pismem z dnia 7 kwietnia 2011 r. wezwała pozwanego do szacowania szkód powstałych jesienią 2010 r. oraz wiosną 2011 r. W odpowiedzi Nadleśniczy Nadleśnictwa S. pismem z dnia 8 kwietnia 2011 r. nr (...) (...) poinformował, że szacowanie szkód zostanie przeprowadzone przez rzeczoznawcę w dniu 13 kwietnia 2011 r.

Ostatecznego szacowania szkód dokonał w dniu 13 kwietnia 2011 r. rzeczoznawca T. M. w obecności przedstawiciela Nadleśnictwa S. oraz przedstawicieli powodowej spółki. Z czynności szacowania spisano protokół.

Podczas szacowania szkody strony doszły do porozumienia ustalając, że: obszar uszkodzonej uprawy wynosi 3,36 ha; uprawa została zniszczona w 100 %; plon wynosi 85 % powierzchni, a więc z 1 ha plon wynosi 0,85 ha; rozmiar szkody wynosi 28.560 m²; cena 1 m² trawnika wynosi 7,00 zł; iloczyn rozmiaru szkody i ceny wynosi 199.920,00 zł. Rozmiar szkody ustalono na podstawie (...) powodowej spółki.

W ramach sporządzonego protokołu zastrzeżenia wniosła powódka wskazując, że szacowanie w terminie wiosennym uzgodniono podczas szacowania jesiennego protokołu ze względu na postępujący zakres szkód. Strona powodowa nie zgodziła się z przyjęciem 25 % wartości szkody ze względu na likwidację w terminie do 15 kwietnia. Nie zgodziła się również na przyjęcie kosztów zbioru na poziomie 1,00 zł/m². Zaproponowała koszty zbioru na poziomie 0,50 zł/m²; zaaprobowała przyjętą w protokole powierzchnię szkody i cenę rynkową. Nadto wskazała, iż uprawa darni jest uprawą wieloletnią.

Dziki uszkodziły uprawę trawnika rolowanego należącą do powoda jesienią 2010 r. o powierzchni 1,90 ha oraz wiosną 2011 r. na obszarze 1,46 ha. Odszkodowanie strony ustaliły na łączną sumę 199.920 zł. Wysokość tego odszkodowania winna zostać pomniejszona o nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania. Pomniejszenie odszkodowania o nieponiesione koszty wiąże się z ustaleniem zakresu prac, jakie byłyby wykonane podczas normalnego procesu, gdzie nie wystąpiła szkoda. Zakres niewykonanych czynności zbioru, transportu i przechowywania, ustala się indywidualnie dla każdej szkody. W przypadku uprawy trawnika rolowanego przez powoda przyjęto pomniejszenie odszkodowania o koszty zbioru i przygotowania do sprzedaży. Nieponiesione koszty na podstawie kalkulacji kosztów zbioru darni i przygotowania do sprzedaży w powodowej spółce stanowią sumę 0,84 zł/m².

Kwotę odszkodowania do wypłaty za plon ustalono mnożąc rozmiar szkody przez cenę rynkową, zaś uzyskany wynik pomniejszono o nieponiesione koszty zbioru i przygotowania do sprzedaży uzyskując w ten sposób kwotę 103.672 zł. Przy czym rozmiar odszkodowania za szkodę powstałą w okresie jesiennym 2010 r. ustalono na kwotę 84.561 zł, zaś w okresie wiosennym 2011 r. na kwotę 19.111 zł. Ogółem wartość odszkodowania należnego powodowi za zniszczoną uprawę darni stanowi sumę 103.672,00 zł.

W przypadku wystąpienia szkód w gotowej do zbioru uprawie wiosną właściciel zgodnie z technologią produkcji darni na podłożu naturalnym powinien wykonać następujące czynności: oprysk herbicydem selektywnym lub totalnym, uprawa gleby agregatem uprawowym, zagęszczenie gleby (wałowanie), wysiew nawozów wieloskładnikowych, bronowanie (włókowanie), siew nasion siewnikiem (wg normy 150 kg/ha), wałowanie posiewne, pielęgnacja darni

- systematyczne zraszanie, koszenie, odkurzanie, nawożenie, walka z chwastami i chorobami itp., cykl produkcyjny trwa: 12 miesięcy. Właściciel nie może przy obniżonych kosztach odtworzyć zniszczonej przez zwierzynę łowną uprawy i dokonać zbioru w tym samym roku. Szkada wyrządzona w uprawie gotowej do zbioru stawia właściciela takiej uprawy w sytuacji znacznie gorszej od właściciela standardowej jednorocznej uprawy, np. zbóż.

Nadleśnictwo S. w związku ze szkodami łowieckimi objętymi niniejszym procesem, dokonało na rzecz powódki wypłaty łącznej kwoty 103.154,28 zł, na którą składały się sumy:

- 42.840 zł - w dniu 5 maja 2011 r., na podstawie Protokołu oględzin, ostatecznego szacowania szkody i ponownego szacowania szkody w uprawach i płodach rolnych z dnia 12 października 2010 r. oraz protokołu oględzin, ostatecznego szacowania szkody i ponownego szacowania szkody w uprawach i płodach rolnych z dnia 13 kwietnia 2011 r.

- 60.314,28 zł - w dniu 13 lutego 2013 r., na podstawie wyroku częściowego Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 6 lutego 2013 r. Na kwotę 60.314,28 zł składają się kwota należności głównej w wysokości 58.140 zł oraz ustawowe odsetki w wysokości 2.174,28 zł, naliczone za okres od 31 października 2012 r. do dnia 13 lutego 2013 r.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo zasługiwało na uwzględnienie, ale jedynie w nieznaczej części.

Podstawę prawną roszczeń powoda stanowił przepis art. 46 ust. 1 pkt 1 Prawa łowieckiego, który stanowi, że dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego obowiązany jest do wynagradzania szkód wyrządzonych w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, daniiele i sarny. Sposób postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych został uregulowany w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. (Dz. U. Nr 126, póź. 1081).

Zgodnie z § 1 ust. 2 powyższego rozporządzenia właściciel lub posiadacz gruntu, na którym powstała szkoda, zwany dalej „poszkodowanym”, zgłasza szkodę w formie pisemnej dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego, w terminie 7 dni od dnia jej powstania. Wstępnego szacowania szkody zwanego dalej „ogłędzinami”, ostatecznego oraz ponownego szacowania szkody dokonują upoważnieni przedstawiciele dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego, zwani dalej „szacującymi”, przy udziale poszkodowanego albo jego pełnomocnika oraz na żądanie jednej ze stron przedstawiciela właściwej terytorialnie izby rolniczej. Dokonując ostatecznego szacowania szkody oraz ponownego szacowania szkody szacujący sporządzają protokół, który podpisuje szacujący, poszkodowany albo jego pełnomocnik oraz przedstawiciel właściwej terytorialnie izby rolniczej, jeżeli uczestniczył w tej czynności. Poszkodowany może wnieść zastrzeżenia do protokołu (§2 rozporządzenia). Zgodnie z treścią § 3 ust. 1-2 ostateczne szacowanie i ustalenie szkody w uprawach i płonach rolnych poprzedza się dokonaniem oględzin. Oględzin dokonuje się w terminie 7 dni od dnia zgłoszenia szkody. Stosownie natomiast do treści § 4 ostatecznemu szacowaniu podlegają straty ilościowe i jakościowe powstałe w wyniku uszkodzenia lub zniszczenia uprawy lub płodów rolnych. Podczas ostatecznego szacowania szkody ustala się: gatunek zwierzyny, która spowodowała szkodę, rodzaj uprawy lub płodu rolnego, stan i jakość uprawy lub jakość płodu rolnego, obszar całej uprawy lub szacunkową masę zgromadzonego płodu rolnego, obszar uprawy, która została uszkodzona, procent zniszczenia uszkodzonej uprawy, wysokość odszkodowania. Obliczenia rozmiaru szkody dokonuje się poprzez pomnożenie wielkości uszkodzonego obszaru uprawy i procentu jej zniszczenia (powierzchnia zredukowana), plon z 1 ha lub szacunkową masę uszkodzonego płodu rolnego, rozmiar szkody i wysokość odszkodowania. Wysokość odszkodowania oblicza się, mnożąc rozmiar szkody przez cenę skupu danego artykułu rolnego, a w przypadku gdy nie jest prowadzony skup - cenę rynkową, obowiązującą w okresie szacowania i rejonie występowania szkody, pomniejszoną o nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania. Stosownie do treści § 5 omawianego rozporządzenia przy ostatecznym szacowaniu szkód wyrządzonych w uprawach rolnych wymagających zaorania odszkodowanie ustala się, jeżeli szkoda powstała: 1) w okresie do dnia 15 kwietnia – w wysokości 25%, 2) w okresie od dnia 16 kwietnia do dnia 20 maja - w wysokości 40%, 3) w okresie od dnia 21 maja do dnia 10 czerwca - w wysokości 60%, 4) w okresie od dnia 11 czerwca -w wysokości 85% kwoty obliczonej w sposób określony w § 4 ust. 6.

Sąd I instancji zauważył następnie, że fakt wyrządzenia przez zwierzynę łowną szkód w uprawach trawnika rolowanego powoda był w istocie bezsporny. Potwierdza go treść protokołów oszacowania szkód sporządzonych przez

rzecznawcę w obecności przedstawiciela Nadleśnictwa S. oraz przedstawicieli powódki. Bezsorna była również legitymacja bierna strony pozwanej, jako zarządcy obwodu łowieckiego.

Ostatecznie, ustalając należne powodowi odszkodowanie, Sąd ten przyjął za podstawę fakty bezsporne oraz należycie sporządzoną opinię biegłego z zakresu produkcji rolniczej prof. dr hab. K. G..

W opinii Sądu Okręgowego w świetle materiału dowodowego zebranego w tej sprawie szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną na działkach Nr (...) (3,36 ha) powstały jesienią 2010 r. na powierzchni 1,90 ha oraz wiosną 2011 r. na obszarze 1,46 ha. Z pism kierowanych przez stronę powodową do pozwanego w marcu i kwietniu 2011 r. jednoznacznie wynika, że wiosną 2011 r. wystąpiły kolejne szkody wywołane przez zwierzynę łowną w uprawie darni. W związku z tym brak jest jakichkolwiek przesłanek do uznania, aby całość szkód wystąpiła jesienią 2010 r.

Za biegłym Sąd Okręgowy uznał, że uprawa trawników rolowanych (darni) prowadzona na gruntach ornych nie jest uprawą wieloletnią. W świetle powyższego stanowisko strony powodowej, jakoby do szacowania szkód w uprawie trawnika rolowanego nie mogły mieć zastosowania procentowe stawki redukcyjne z § 5 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych, jest nieusprawiedliwione. Zgodnie bowiem z postanowieniami rozporządzenia Komisji (WE) nr (...) trwałe użytki zielone oznaczają grunty zajęte pod uprawę traw lub innych pasz z roślin zielonych naturalnych (samosiewnych) lub powstałych w wyniku działalności rolniczej (wysiewanych), niepodlegające płodozmianowi w gospodarstwie przez okres pięciu lat lub dłużej; a w naturalnych użytkach zielonych lub zazwyczaj zawarte rosnące tradycyjnie na naturalnych użytkach zielonych lub zazwyczaj zawarte w mieszkankach nasion przeznaczonych do zasiewania trwałych użytków zielonych lub łąk w państwach członkowskich (wykorzystywanych bądź nie do wypasania zwierząt). Natomiast w załączniku II do rozporządzenia Komisji (WE) nr (...) z dnia 30 listopada 2009 r. pojęciem płodozmian oznaczono praktykę polegającą na corocznej zmianie upraw na danym polu, przeprowadzanej w zaplanowany sposób lub zaplanowanej kolejności w kolejnych latach uprawy, tak aby te same gatunki nie były uprawiane bez przerwy na tym samym polu. Zazwyczaj co roku następuje zmiana upraw, choć mogą być one zmieniane co kilka lat. Aby wprowadzić rozróżnienie między gruntami ornymi, a uprawami trwałymi lub trwałymi użytkami zielonymi stosuje się próg pięcioletni. Według przyjętego kryterium Komisji (WE) uprawa trawnika rolowanego nie jest uprawą trwałą.

Zdaniem Sądu I instancji w przedmiotowej sprawie z uwagi na termin powstania szkód w uprawie darni, realizowanej przez powoda, należy osobno wyliczyć odszkodowanie odnośnie szkód zaistniałych jesienią 2010 r. oraz wiosną 2011 r. Jak wynika z opinii ustanowionego eksperta wartość odszkodowania należnego powodowi za szkody powstałe jesienią 2010 r. stanowi sumę 84.561 zł, zaś za szkody zaistniałe wiosną 2011 r. odpowiada kwocie 19.111 zł. Biegły rzeczowo wyjaśnił również, iż kwotę odszkodowania do wypłaty za plon ustalono mnożąc rozmiar szkody przez cenę rynkową, zaś uzyskany wynik pomniejszono o nieponiesione koszty zbioru i przygotowania do sprzedaży uzyskując w ten sposób łączną kwotę 103.672 zł.

W przypadku uprawy trawnika rolowanego przyjęto pomniejszenie odszkodowania o nieponiesione koszty zbioru i przygotowania do sprzedaży.

Nieponiesione koszty ustalono na podstawie kalkulacji kosztów zbioru darni i przygotowania do sprzedaży w powodowej spółce na kwotę 0,84 zł/m².

Pozwany dokonał na rzecz powódki wypłaty łącznej kwoty 103.154,28 zł, tym samym brakująca kwota odszkodowania wyniosła 517,72 zł.

Zgodnie z art. 476 k.c. dłużnik dopuszcza się zwłoki, gdy nie spełnia świadczenia w terminie, a jeżeli termin nie jest oznaczony, gdy nie spełnia świadczenia niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela. Nie dotyczy to wypadku, gdy opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W świetle § 6 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. wypłaty odszkodowań dokonują dzierżawcy lub zarządcy obwodów łowieckich w terminie trzydziestu dni od dnia sporządzenia protokołu ostatecznego szacowania

szkody albo od dnia sporządzenia protokołu ponownego szacowania szkody, o ile ponowne szacowanie miało miejsce. Z poczynionych ustaleń wynika, iż protokół ostatecznego szacowania szkody sporządzono w dniu 13 kwietnia 2011 r. Zatem datą wymagalności odszkodowania za szkody objęte protokołem z dnia 13 kwietnia 2011 r., był dzień 13 maja 2011 r. W związku z powyższym powodowi należne są ustawowe odsetki od dnia 14 maja 2011 r., tj. od dnia następnego po terminie wymagalności odszkodowania, do dnia 31 października 2012 r.

W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy na podstawie powołanych wyżej przepisów powództwo jako bezzasadne oddalił.

Swoje zważenia sąd oparł o zebrany w sprawie materiał dowodowy, w postaci niekwestionowanych przez strony dokumentów oraz zeznań świadków M. Z., J. S., T. M. oraz zeznań stron. Zeznania te Sąd uznał za wiarygodne w tej części, w której nie pozostawały one w sprzeczności z pozostałym materiałem zgromadzonym w sprawie, a w szczególności z opinią biegłego K. G.. Za takim stanowiskiem Sądu przemawia fakt, iż osoby te były osobiście zainteresowane w zapewnieniu korzystnej sytuacji procesowej jednej ze stron i często nie były obiektywne.

Sąd jedynie nie przyznał mocy dowodowej odnalezionym notatkom przez stronę powodową, z których wynika, iż całość szkód miała powstać w 2010 r. Pozostają bowiem one w całkowitej sprzeczności z pismami strony powodowej z marca i kwietnia 2011 r., gdzie powiadamiali pozwanego o kolejnych szkodach w uprawie darni, powstałych wiosną 2011 r.

Powód w toku procesu konsekwentnie podnosił, że obowiązujący § 5 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych jest niezgodny z Konstytucją RP, w zakresie w jakim dyskryminuje osoby uprawiające wysokospecjalistyczne uprawy, których plon jest gotowy do zbioru w ciągu kilku lat i nie powinien mieć zastosowania w niniejszej sprawie. Zdaniem Sądu uregulowania Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w pełni znajdują zastosowanie do określenia odszkodowania należnego powodowi za szkody spowodowane przez zwierzynę łowną. Uprawa trawników rolowanych jest specjalistyczną uprawą prowadzoną na gruntach ornym, nie obwarowanych jak dotąd odrębnymi przepisami. Uprawa trawników rolowanych (darni) prowadzona na gruntach rolnych nie jest również uprawą wieloletnią. Dlatego też brak jest negatywnych przesłanek, które wyłączałyby stosowanie zapisów tegoż aktu prawnego. Sąd jednocześnie nie podziela poglądu strony powodowej o niekonstytucyjności niniejszego rozporządzenia z uwagi na fakt ograniczenia wysokości odszkodowania.

O kosztach procesu Sąd orzekł zgodnie z art. 100 k.p.c.

Wyrok Sądu Okręgowego został zaskarżony w części oddalającej powództwo o zapłatę kwoty 84.142,28 zł apelacją wniesioną przez powódkę.

Skarżąca podniosła zarzuty:

1. błędu w ustaleniach faktycznych, polegającego na przyjęciu, że uprawa trawnika rolowanego (darni) nie jest uprawą wieloletnią, podczas, gdy uprawa ta trwa dłużej niż 12 miesięcy,
2. błędnej oceny prawnej poprzez stwierdzenie, że przepisy § 4 i § 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych (Dz.U. z 2010 r. Nr 45, póź. 272) nie są niezgodne z konstytucją RP,
3. naruszenia przepisu art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak prawidłowego uzasadnienia stanowiska o zgodności z Konstytucją RP przepisów § 4 i § 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych, a także brak odniesienia się do zarzutu niekonstytucyjności przepisu art. 49 ustawy - Prawo łowieckie (Dz. U. z 2005 r. Nr 127, póź. 1066),
4. naruszenia przepisu art. 193 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U Nr 78, póź. 483) poprzez zaniechanie przez Sąd I instancji wystąpienia z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego o zgodność z Konstytucją RP przepisów § 4 i § 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu

postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych oraz art. 49 ustawy – Prawo łowieckie, w sytuacji, gdy istnieją uzasadnione wątpliwości co do konstytucyjności ww. przepisów,

5. naruszenia zasady praworządności, uregulowanej w art. 7 Konstytucji RP poprzez zastosowanie przy orzekaniu przepisów § 4 i § 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych, które są niezgodne z Konstytucją RP,

6. naruszenia przepisów prawa materialnego w postaci § 4 i § 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych, poprzez niewłaściwe zastosowanie wynikające z przyjęcia, że przepisy te znajdują zastosowanie w niniejszej sprawie, w sytuacji, gdy z powodów opisanych w pozwie, przepisy te nie znajdują zastosowania w niniejszej sprawie,

7. naruszenia przepisów art. 476 w zw. z art. 481 § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że odsetki są należne wierzycielowi jedynie w sytuacji, gdy dłużnik dopuszcza się zawinionej zwłoki, a przepis ten znajduje zastosowanie w sprawie, w sytuacji, gdy odsetki są należne wierzycielowi za opóźnienie, nawet niezawinione, w spełnieniu świadczenia przez dłużnika, a przepis ten nie znajdował zastosowania w niniejszej sprawie,

8. naruszenia przepisu art. 481 § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, polegające na zasądzeniu odsetek za zwłokę od zasądzonego roszczenia jedynie do dnia 31 października 2012 r., zamiast do dnia zapłaty.

W konsekwencji wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w części i zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kwoty 84.142,28 zł tytułem reszty należnego jej odszkodowania wraz z należnymi odsetkami oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Jednocześnie wniosła o zwrócenie się przez Sąd Apelacyjny do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniami prawnymi:

a) Czy § 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych (Dz.U. z 2010 r. Nr 45, póź. 272), w zakresie w jakim osoby uprawiające uprawy wieloletnie stawia w sytuacji gorszej niż osoby uprawiające uprawy jednoroczne poprzez ograniczenie wypłaty odszkodowania w związku z terminem wystąpienia szkody bez określania podstawy dla takiego ograniczenia wysokości wypłacanego odszkodowania, jest zgodny z art.32 ust. 1 i 2, art. 64 ust. 2 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej?

b) Czy art. 49 ustawy - Prawo łowieckie (Dz. U. z 2005 r. Nr 127, póź. 1066), w zakresie w jakim przenosi do zakresu regulacji pozaustawowej kwestie związane z materią ustawy ingerującą w ograniczenie prawa własności poprzez niedozwolone jego ograniczenie przepisem rangi niższej niż ustawa, jest zgodny z art. 64 ust. 1, art. 92 ust. 1 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej?

c) Czy § 4 i § 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 45, póź. 272), w zakresie w jakim wykraczają poza delegację ustawową ograniczając własność poprzez ograniczenie prawa do wynagrodzenia za szkody, są zgodne z art. 92 ust. 1, art. 64 ust. 3 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej?

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie od przeciwnika procesowego na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda co do zasady nie zasługiwała na uwzględnienie.

Ustalenia poczynione przez sąd I instancji, jako znajdujące uzasadnienie w materiale dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 382kpc przyjmuje jako własne. Płynące z tych ustaleń wnioski w całości zasługiwały na aprobatę, za wyjątkiem jedynie określenia terminu początkowego biegu odsetek od zasądzonej zaskarżonym wyrokiem kwoty. Odnosząc się natomiast do zarzutów podniesionych w apelacji powoda, stwierdzić należało, że są one pozbawione uzasadnionych podstaw.

Charakter wyłącznie polemiczny ma zarzut dotyczący błędnych ustaleń faktycznych w zakresie przyjęcia, że uprawa trawnika rolowanego nie jest uprawą wieloletnią w sytuacji, gdy jego uprawa trwa dłużej niż 12 miesięcy. Stanowisko powoda pozostaje w całkowitej opozycji do treści postanowień rozporządzenia Komisji (WE) nr (...), zgodnie z którymi -trwale użytki zielone oznaczają grunty zajęte pod uprawę trwałych lub innych pasz z roślin zielonych naturalnych (samosiewnych) lub powstałych w wyniku działalności rolniczej (wysiewanych), niepodlegające płodozmianowi w gospodarstwie przez okres 5 lat lub dłużej. Jak trafnie wskazał sąd I instancji w załączniku II do rozporządzenia Komisji (WE) nr (...)z dnia 30.11.2009r pojęciem płodozmianu oznaczono praktykę polegającą na corocznej zmianie upraw na danym polu, przeprowadzaną w zaplanowany sposób lub w zaplanowanej kolejności w kolejnych latach uprawy, tak aby te same gatunki nie były uprawiane bez przerwy na tym samym polu. Aby wprowadzić rozróżnienie między gruntami ornymi, a uprawami trwałymi lub trwałymi użytkami zielonymi stosuje się próg pięcioletni, którego to kryterium uprawa trawnika rolowanego nie spełnia, a zatem dla ustalenia wysokości odszkodowania zastosowanie mają przepisy § 4 i § 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010r w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych.

Nie zasługiwało na aprobatę stanowisko apelującego, że powoływane przepisy rozporządzenia Ministra Środowiska są niezgodne z Konstytucją RP, a zaskarżony wyrok został wydany z naruszeniem przepisu art. 193 Konstytucji RP z uwagi na to, że Sąd Okręgowy zaniechał wystąpienia z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego o zgodność tych przepisów z Konstytucją.

Podkreślić należy, że zgodnie z treścią art. 193 Konstytucji RP „Każdy sąd może przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem.” W rozpatrywanej sprawie taka sytuacja nie miała miejsca, albowiem jej rozstrzygnięcie w żaden sposób nie było uwarunkowane udzieleniem odpowiedzi na pytanie prawne skierowane do Trybunału Konstytucyjnego, albowiem nie występują żadne wątpliwości, że uprawa trawnika rolowanego w świetle obowiązujących przepisów nie jest uprawą wieloletnią, gdyż trwa krócej niż 5 lat, a zatem w przypadku ustalania wysokości odszkodowania zastosowanie znajdują przepisy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010r. Sąd Apelacyjny podzielając ten pogląd uznał zarazem, że brak jest podstaw do tego aby zwracać się do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniami dotyczącymi niekonstytucyjności przepisów wskazanych w apelacji przez powódkę. Brak jest przepisów szczególnych, które regulowałyby tę kwestię w sposób odmienny, odpowiadający specyfice uprawy trawy rolowanej. Powódka kwestionując przyjęte zasady obliczenia szkody nie wskazała żadnych racjonalnych przesłanek przemawiających za uznaniem, że uprawa trawnika rolowanego jest uprawą wieloletnią, w sytuacji gdy z całą pewnością, co sama przyznała, trwa 8-9, a niekiedy dłużej niż 12 miesięcy, ale nie jest uprawą 5-letnią. W ocenie Sądu Apelacyjnego brak odmiennych uregulowań, uwzględniających specyfikę tej uprawy nie może stanowić przesłanki do uznania niekonstytucyjności § 4 i § 5 rozporządzenia z dnia 8 marca 2010r. Za chybione w tej sytuacji należało też uznać zarzuty naruszenia art. 7 i art. 92 Konstytucji, albowiem zgodnie z uregulowaniami z nich wynikającymi, organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa. Sąd Okręgowy ustalając wysokość należnego powódce odszkodowania orzekał na podstawie obowiązujących przepisów prawa, dokonując ich prawidłowej wykładni, co znalazło swój wyraz w treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku. Za nieuzasadniony i pozbawiony uzasadnionych podstaw należało uznać zarzut naruszenia art. 64 ust.3 Konstytucji dotyczący ograniczenia prawa własności, które to kwestie nie stanowiły przedmiotu rozstrzygnięcia w tej sprawie. Za nietrafny i nie znajdujący również zastosowania w niniejszej sprawie należało uznać zarzut naruszenia art. 2 i art. 37 Konstytucji dotyczących zasady sprawiedliwości

społecznej i niedyskryminacji. Trudno bowiem uznać uregulowania zawarte w § 4 i 5 rozporządzenia Ministra Środowiska jako przejaw dyskryminacji powódki przy ustalaniu wysokości należnego jej odszkodowania, które to zasady ustalone zostały w oparciu o jednoznaczne kryteria w nim wskazane.

Reasumując, stwierdzić należy, że zebrany w sprawie materiał dowodowy, a w szczególności opinia biegłego prof. K. G., która nie została skutecznie zakwestionowana, daje nie budzące wątpliwości podstawy do uznania, że uprawa trawnika rolowanego nie jest uprawą wieloletnią, a wobec tego podstawę do ustalenia wysokości należnego powódce odszkodowania w jego uprawie stanowią przepisy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010r w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych.

Z powyższych względów apelacja powódki podlegała oddaleniu na podstawie art. 385kpc o czym orzeczono w pkt.II wyroku.

Zasadny okazał się wyłącznie zarzut dotyczący naruszenia art. 481 § kc, albowiem jak wynika z niekwestionowanych ustaleń Sądu Okręgowego, protokół ostatecznego szacowania szkody sporządzony został dnia 13.04.2011r, a zatem zgodnie z treścią § 6 rozporządzenia Ministra Środowiska -30 dniowy termin do wypłaty odszkodowania rozpoczął swój bieg w dniu 14 maja 2011r. Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1kpc zmienił zaskarżony wyrok w części rozstrzygającej o terminie początkowym biegu odsetek, zasądzając je od 14 maja 2011r do dnia zapłaty(pkt.I wyroku)

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1i3kpc obciążając nimi w całości powódkę, albowiem apelacja co do zasady okazała się pozbawiona uzasadnionych podstaw.

SSA M. Mazurkiewicz-Talaga SSA J. Geisler SSA P. Górecki